

VAI TRÒ CỦA TỔ CHỨC, CÁ NHÂN TRONG PHÒNG, CHỐNG THAM NHŨNG TIÊU CỰC QUA NGHIÊN CỨU TÁC PHẨM “MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ CHỦ NGHĨA XÃ HỘI VÀ CON ĐƯỜNG ĐI LÊN CHỦ NGHĨA XÃ HỘI Ở VIỆT NAM” CỦA TỔNG BÍ THƯ NGUYỄN PHÚ TRỌNG

NGUYỄN THỊ LINH GIANG*

Phòng, chống tham nhũng được Đảng và Nhà nước triển khai quyết liệt với nhiều phương thức phù hợp, đã phát hiện, điều tra, khởi tố và xử lý nghiêm minh với những hành vi tham nhũng. Qua nghiên cứu tác phẩm “Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam” của Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng, bài viết tập trung luận giải sự cần thiết phải phòng, chống tham nhũng cũng như nhận diện vai trò tích cực của tổ chức, cá nhân trong phòng, chống tham nhũng.

Từ khóa: Phòng, chống tham nhũng; vụ án tham nhũng; niềm tin.

Anti-corruption work has been drastically performed by the Party and State with many appropriate methods, and corrupt acts has been detected, investigated, prosecuted and coped strictly. Through the study of the book namely "Some theoretical and practical issues on socialism and the path to socialism in Vietnam" by General Secretary Nguyen Phu Trong,, the article focuses on the need to prevent and fight corruption as well as identifying the positive role of organizations and individuals in anti-corruption.

Keywords: Anti-corruption; corruption case; trust.

NGÀY NHẬN: 12/7/2023

NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 19/8/2023

NGÀY DUYỆT: 18/9/2023

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.332.2023.619>

1. Phòng, chống tham nhũng là công việc to lớn, quan trọng

Công cuộc đổi mới đất nước ở Việt Nam thời gian qua đã đem lại những chuyển biến rõ rệt, sâu sắc và tích cực. Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng viết: “Đất nước ta chưa bao giờ có được cơ đồ, tiềm lực, vị thế và uy

tín quốc tế như ngày nay”¹, mà trong đó niềm tin của Nhân dân vào sự lãnh đạo của Đảng được củng cố rất rõ nét, tạo ra vận hội mới, tạo nên bộ phận vững chắc để đưa nước ta vươn lên những đỉnh cao mới trong

* TS, Học viện Chính trị khu vực III

sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Tuy vậy, chúng ta cũng còn không ít khuyết điểm, hạn chế và đang phải đối mặt với những thách thức mới, trong đó có vấn đề tham nhũng, tiêu cực, đây chính là một trong những nguy cơ đe dọa sự tồn vong của Đảng và chế độ. Tại Hội nghị giữa nhiệm kỳ khóa VII, Đảng ta đã xác định 4 nguy cơ cản trở thực hiện mục tiêu CNXH ở nước ta, đó là: "... nguy cơ về nạn tham nhũng và tệ quan liêu; nguy cơ diễn biến hòa bình của các thế lực thù địch"². Đại hội IX, Đảng ta nhấn mạnh: "Nạn tham nhũng diễn ra nghiêm trọng, kéo dài gây bất bình trong nhân dân và là một nguy cơ lớn đe dọa sự sống còn của chế độ ta"³. Đại hội X yêu cầu: "Tích cực phòng ngừa và kiên quyết chống tham nhũng, lãng phí là đòi hỏi bức xúc của xã hội, là quyết tâm chính trị của Đảng ta, nhằm... khắc phục một trong những nguy cơ lớn đe dọa sự sống còn của chế độ ta"⁴. Đại hội lần thứ XII, Đảng tiếp tục chỉ ra 4 nguy cơ và nhận diện: "sự tồn tại và những diễn biến phức tạp của tệ quan liêu, tham nhũng, lãng phí"⁵. Và trong cuốn sách: "Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam" của Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã có bài viết với tựa đề: "Phòng, chống tham nhũng là một nhiệm vụ đặc biệt quan trọng của Đảng và hệ thống chính trị"⁶, trong đó nhận định rất rõ "phòng, chống tham nhũng là "chống giặc nội xâm"; là nhiệm vụ quan trọng, thường xuyên, vừa cấp bách, vừa khó khăn, phức tạp, lâu dài; phải tiến hành kiên quyết, kiên trì, liên tục, "không ngừng", "không nghỉ" ở tất cả các cấp, các ngành, các lĩnh vực"⁷.

Với những đánh giá, yêu cầu đòi hỏi cũng như khẳng định vai trò, trách nhiệm của các tổ chức, cá nhân, các chủ thể chính trị nhất thiết cần phải nhận thấy nguy cơ

mà tham nhũng đem lại nếu không xác định rõ phòng, chống tham nhũng là công việc to lớn, quan trọng và gắn rõ với trách nhiệm phải thực hiện nhiệm vụ ngăn chặn nguy cơ này của Đảng và của cả hệ thống chính trị hiện nay.

2. Đấu tranh không khoan nhượng với "quốc nạn" tham nhũng

Với quan điểm "tập trung kiểm tra, xử lý các tổ chức đảng, đảng viên khi có dấu hiệu vi phạm; xử lý cả cán bộ đương chức và đã nghỉ hưu, cả cán bộ cấp cao, cả trong lực lượng vũ trang; làm một cách bài bản, nghiêm minh từ trên xuống dưới, có trọng tâm, trọng điểm"⁸, đã thi hành kỷ luật hơn 87.000 cán bộ, đảng viên. Trong đó, trên 3.200 đảng viên bị kỷ luật liên quan đến tham nhũng và hơn 110 cán bộ thuộc diện Trung ương quản lý (27 Ủy viên Trung ương Đảng, nguyên Ủy viên Trung ương Đảng, 4 Ủy viên Bộ Chính trị, nguyên Ủy viên Bộ Chính trị, hơn 30 sĩ quan cấp tướng trong lực lượng vũ trang...)⁹. Qua việc các tổ chức, cá nhân bị phát hiện và xử lý, kỷ luật cho thấy, đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực không có vùng cấm, không có ngoại lệ, không có đặc quyền.

Tham nhũng được ví như "giặc nội xâm", khi đã xảy ra thì phải kiên quyết xử lý, xử lý thật nghiêm túc, đúng pháp luật. Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã nhiều lần nói rằng việc xử lý nghiêm nhiều cán bộ, kể cả cán bộ cấp cao sai phạm là điều không ai mong muốn, thậm chí rất đau xót, rất đau lòng nhưng vì sự nghiệp chung, vì sự nghiêm minh kỷ luật của Đảng, thượng tôn pháp luật của Nhà nước, sự trong sạch, vững mạnh và uy tín của Đảng, Nhà nước và ý nguyện của Nhân dân, chúng ta phải làm và kiên quyết làm. Công tác kiểm tra, thanh tra, phát hiện, xử lý tham nhũng ở địa phương, cơ sở được quan tâm hơn, từng

bước khắc phục tình trạng “trên nóng, dưới lạnh”; nhiều địa phương, bộ, ngành đã chú ý ngăn chặn, xử lý tệ “tham nhũng vặt”. Từ năm 2013 đến nay, các cơ quan tố tụng trong cả nước đã khởi tố, điều tra, truy tố, xét xử sơ thẩm hơn 11.700 vụ án tham nhũng, chức vụ, kinh tế, trong đó có 1.900 vụ án tham nhũng, với gần 4.400 bị cáo. Riêng Ban Chỉ đạo phòng, chống tham nhũng đã đưa vào theo dõi, chỉ đạo hơn 800 vụ án, vụ việc ở 3 cấp độ, trong đó trực tiếp theo dõi, chỉ đạo 133 vụ án, 94 vụ việc tham nhũng kinh tế nghiêm trọng, phức tạp, dư luận xã hội quan tâm, đã đưa ra xét xử sơ thẩm 86 vụ án, 814 bị cáo¹⁰. Với quyết tâm cao hơn, nỗ lực lớn hơn và hành động quyết liệt hơn, hiệu quả đạt được của công tác phòng, chống tham nhũng cũng tích cực hơn, lan tỏa sâu rộng trong toàn xã hội, được nhân dân đồng tình, ủng hộ, trở thành phong trào, thành xu thế, đã tạo sức răn đe và cảnh tỉnh, phòng ngừa, ngăn chặn.

Kết quả phát hiện và xử lý tham nhũng trong thời gian qua càng chứng tỏ quan điểm: “Nói đi đôi với làm, không có vùng cấm, không có ngoại lệ, bất kể người đó là ai, không chịu sức ép của bất kỳ tổ chức, cá nhân nào”¹¹. Cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng rất khó khăn, phức tạp, là cuộc chiến nhằm cắt bỏ những “ung nhọt”, hư hỏng trong nội bộ. Chính vì vậy, đồng chí Tổng Bí thư không chỉ nhắc nhở mà còn yêu cầu: “tuyệt nhiên không được chủ quan, thỏa mãn, không được ngấp ngừng, chờ đợi, mà phải tiếp tục đẩy mạnh, quyết liệt, thường xuyên, kiên trì, liên tục, với quyết tâm cao hơn, mạnh mẽ hơn, hiệu quả hơn”¹².

3. Vai trò của các tổ chức, cá nhân trong thực hiện công tác phòng, chống tham nhũng

Do mỗi chủ thể đều gắn với đặc thù và chức năng, nhiệm vụ của mình, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã có những lưu ý với

các tổ chức, cá nhân trong việc thực hiện công tác phòng, chống tham nhũng. Phát biểu tại buổi làm việc với Ban Nội chính Trung ương - Cơ quan Thường trực của Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng ngày 23/01/2014, Tổng Bí thư đã nhắc nhở: “Ban Nội chính Trung ương phải là tai mắt của Đảng, là bộ óc của Đảng về công tác nội chính và phòng, chống tham nhũng”; đồng thời dặn dò: “Cán bộ nội chính phải hết sức tâm huyết, trách nhiệm, đặc biệt có bản lĩnh, dũng khí, biết bảo vệ cái đúng và phê phán bác bỏ cái sai, kiên quyết đấu tranh với cái sai”. Hay khi làm việc với ngành Kiểm sát nhân dân ngày 17/01/2015, Tổng Bí thư cũng đã căn dặn cán bộ, kiểm sát viên được giao nhiệm vụ xử lý án tham nhũng phải luôn giữ cho mình thật sự trong sạch, thật sự liêm chính, phải là người có bản lĩnh, dũng khí, kiên quyết đấu tranh bảo vệ cái đúng, không khoan nhượng với tham nhũng.

Việc yêu cầu toàn bộ hệ thống chính trị phải vào cuộc và phát huy vai trò, sức mạnh của mình trong phòng, chống tham nhũng đã được Tổng Bí thư nhấn mạnh tại mỗi phiên họp của Ban Chỉ đạo phòng, chống tham nhũng, như phát biểu định hướng công việc chung tại Phiên họp thứ 12 của Ban Chỉ đạo: “Công tác thông tin, tuyên truyền, giáo dục về phòng, chống tham nhũng được tăng cường và có nhiều đổi mới; sự giám sát của các cơ quan dân cử, vai trò của Mặt trận Tổ quốc, Nhân dân và báo chí, truyền thông trong phòng, chống tham nhũng được phát huy tốt hơn”¹³ và có những chỉ đạo sâu sát nhằm mang lại hiệu quả thiết thực hơn trong phòng, chống tham nhũng, “kiểm soát được việc thực hiện quyền lực nhà nước, bảo đảm sự lãnh đạo, chỉ đạo thống nhất của Ban Chỉ đạo; phát huy vai trò nòng cốt và sự phối hợp chặt chẽ, đồng bộ, kịp thời, hiệu quả của

các cơ quan chức năng phòng, chống tham nhũng”¹⁴.

Xuyên suốt trong nhiều ý kiến phát biểu, Tổng Bí thư chỉ rõ và có những đánh giá về vai trò trách nhiệm của tổ chức trong phòng, chống tham nhũng: “Các cơ quan thông tấn, báo chí đã tích cực đồng hành cùng Đảng, Nhà nước và các cơ quan chức năng trong phòng, chống tham nhũng; vừa tuyên truyền, vừa tích cực đấu tranh phản bác những luận điệu xuyên tạc của các thế lực thù địch về công tác phòng, chống tham nhũng”; “Quốc hội và các cơ quan của Quốc hội tăng cường giám sát công tác phòng, chống tham nhũng”; “Hội đồng nhân dân quan tâm giám sát nhiều hơn đối với công tác phòng, chống tham nhũng ở địa phương”; “Mặt trận Tổ quốc các cấp và các tổ chức thành viên... giám sát việc tu dưỡng rèn luyện phẩm chất, đạo đức của cán bộ, đảng viên; yêu cầu cơ quan có thẩm quyền xử lý thông tin báo chí nêu về tiêu cực, tham nhũng; tích cực tham gia phản biện xã hội,”¹⁵. Đồng thời, Tổng Bí thư có những lưu ý để các đơn vị này làm tốt hơn công tác phòng, chống tham nhũng, như công khai kết quả thanh tra, kiểm tra, kiểm toán, xử lý các vụ việc, vụ án tham nhũng, kinh tế; chủ động cung cấp thông tin, định hướng tốt dư luận xã hội, thể hiện sự công khai, minh bạch của Đảng, Nhà nước trong xử lý tham nhũng... và chỉ rõ cách thức: “Phải xây dựng các quy chế nội bộ của Đảng, các nguyên tắc và chuẩn mực đạo đức”, “gương mẫu đi đầu trong phòng, chống tham nhũng” hay “Quy định rõ trách nhiệm của người đứng đầu”, có cơ chế “bảo vệ người tích cực đấu tranh phòng, chống tham nhũng”, “khuyến khích và bảo vệ cán bộ, đảng viên”¹⁶.

4. Kết luận

Nội dung cuốn sách: “Một số vấn đề lý

luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam” là cơ sở để chúng ta tin tưởng rằng, cùng với quyết tâm của Đảng, Nhà nước, sự vào cuộc của cả hệ thống chính trị, sự ủng hộ, tin tưởng của Nhân dân trong công tác phòng, chống tham nhũng thời gian tới sẽ tiếp tục đạt được nhiều kết quả tích cực hơn nữa, từ đó ngăn chặn và đẩy lùi tham nhũng, góp phần xây dựng Đảng ta, Nhà nước ta ngày càng trong sạch, vững mạnh; vì uy tín của Đảng, vì sự phát triển của đất nước, vì ý nguyện và hạnh phúc của Nhân dân □

Chú thích:

1. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Tập I*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, 2021, tr. 25.

2. Nhận diện những nguy cơ đe dọa sự sống còn của chế độ xã hội chủ nghĩa ở nước ta. <http://dhannd.edu.vn>, 14/7/2023.

3. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX*. H. NXB Chính trị quốc gia, 2001, tr. 50.

4. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X*. H. NXB Chính trị quốc gia, 2006, tr. 46.

5. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*. H. NXB Chính trị quốc gia, 2016, tr. 10.

6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16. Nguyễn Phú Trọng. *Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, 2022, tr. 405, 393, 394, 395, 396, 408, 398, 407, 399 - 406, 399 - 410.

Tài liệu tham khảo:

1. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Tập II*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, 2021.

2. Nguyễn Phú Trọng. *Bài phát biểu ngày 30/6/2022, tại Hội nghị tổng kết 10 năm công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực giai đoạn 2012 - 2022, nhiệm vụ, giải pháp thời gian tới*. H. 2022.